

PLA DE PREVENCIÓ DE RISCOS LABORALS DE LA UNIVERSITAT JAUME I

(Aprovat en la reunió núm. 10, d'11 d'abril de 2011 del Consell de Govern)

(Modificat en la reunió núm., de de de 20.... del Consell de Govern)

Introducció.....	2
1. L'activitat de la Universitat Jaume I i la seua política de prevenció de riscos laborals	4
1.1. Descripció de l'activitat	4
1.2. La política de prevenció de riscos laborals	5
2. Integració de l'activitat preventiva	6
3. Estructura organitzativa de la prevenció	7
3.1. El Servei de Prevenció Propi. L'Oficina de Prevenció i Gestió Mediambiental	7
3.2. Delegats de Prevenció.....	8
3.3. Comitè de Seguretat i Salut.....	8
3.4. Estructura preventiva per unitats organitzatives	9
3.5. Centre sanitari	9
4. Consulta i participació dels treballadors.....	10
5. Drets i deures. Instruccions de seguretat i salut.....	11
5.1. Drets generals	11
5.2. Obligacions generals.....	12
6. Avaluació de riscos i planificació.....	13
6.1. Metodologia	13
6.2. Planificació de les actuacions	14
6.3. Seguiment i verificació	15
7. Formació dels treballadors.....	16
8. Informació dels treballadors	17
9. Protecció de treballadors d'especial significació.....	18
9.1. Protecció de treballadors especialment sensibles a determinats riscos.....	18
9.2. Protecció de la maternitat i la lactància	18
9.3. Protecció dels menors	18
10. Equips de treball, màquines i instal·lacions	19
11. Substàncies perilloses	20
12. Equips de protecció individual - EPI.....	21
13. Senyalització.....	22
14. Coordinació entre serveis de l'UJI	23
15. Coordinació d'activitats empresarials	24
16. Comunicació amb l'Oficina de Prevenció i Gestió Mediambiental	25
17. Pla d'autoprotecció	26
18. Vigilància de la salut i assistència sanitària.....	27
19. Investigació d'accidents, incidents i malalties professionals	28
20. Gestió de situacions i processos d'especial perillositat	29
21. Pressupost.....	30

Introducció

La Llei 31/1995 de 8 de novembre, de prevenció de riscos laborals (LPRL) va aportar una nova concepció de la seguretat i salut al lloc de treball. La seua aplicació suposa la implantació d'una cultura de prevenció en tots els nivells de l'empresa, en el nostre cas la Universitat Jaume I, tendent a avaluar i minimitzar els riscos que per a la salut del treballador puga ocasionar l'activitat laboral.

La Llei 54/2003, de 12 de desembre, reforma el marc normatiu de la prevenció de riscos laborals i reforça l'obligació d'integrar la prevenció de riscos en el sistema general de gestió de l'empresa, tant en el conjunt de les seues activitats com en tots els nivells jeràrquics d'aquesta, a través de la implantació i aplicació d'un pla de prevenció de riscos laborals.

El trànsit cap aquesta cultura de prevenció de riscos laborals requereix un canvi de mentalitat en tots els membres de l'organització, que la Universitat Jaume I, a través dels seus òrgans de govern i de l'Oficina de Prevenció i Gestió Mediambiental, es compromet a fomentar.

Amb aquesta finalitat, la Universitat Jaume I disposa d'un Sistema de prevenció de riscos laborals basat a promoure un alt grau de benestar físic, mental i social dels treballadors en totes les activitats per a garantir la seguretat i la salut de les persones en el treball, així com la seguretat dels béns i del medi ambient.

L'establiment d'aquest Sistema de prevenció de riscos laborals és conforme a la normativa vigent. La Llei de prevenció de riscos laborals estableix el dret dels treballadors a una protecció eficaç en matèria de seguretat i salut en el treball, la qual cosa suposa un correlatiu deure de l'empresari, en el nostre cas, l'administració pública respecte del personal al seu servei.

D'altra banda, el Reglament dels serveis de prevenció, aprovat pel Reial decret 39/1997, de 17 de gener, com a normativa de desenvolupament de la Llei de prevenció de riscos laborals, estableix en l'apartat 1 de l'article 1 el següent:

«La prevenció de riscos laborals, com a actuació que s'ha de desenvolupar al si de l'empresa, haurà d'integrar-se en el seu sistema general de gestió, comprenent tant al conjunt de les activitats com a tots els seus nivells jeràrquics, a través de la implantació i aplicació d'un pla de prevenció de riscos laborals l'estructura i contingut del qual es determinen en l'article següent.

La integració de la prevenció en el conjunt de les activitats de l'empresa implica que s'ha de projectar en els processos tècnics, en l'organització del treball y en les condicions en què aquest es preste.

La seua integració en tots els nivells jeràrquics de l'empresa implica l'atribució a tots aquests, i l'assumpció per aquests, de l'obligació d'incloure la prevenció de riscos en qualsevol activitat que realitzen o ordenen i en totes les decisions que adopten.»

Per últim, amb l'objecte de promoure i integrar la prevenció de riscos laborals en totes les activitats de la comunitat universitària, el Consell de Direcció de l'UJI en data 23 d'octubre de 2012 va informar favorablement el document [Instruccions de seguretat i salut en el treball de la Universitat Jaume I](#), amb el vist i plau del Comitè de Seguretat i Salut en data 17 de desembre de 2012. Aquestes instruccions estan basades en les directrius acordades pel Ple del Consell d'Universitats (22 de setembre de 2011) per a l'adaptació de la legislació de prevenció de riscos laborals a la Universitat, de promoció i extensió de la cultura preventiva a la comunitat universitària, i contenen la definició i la concreció a l'àmbit de l'UJI d'un ampli ventall de deures establits i regulats en la normativa vigent en matèria de prevenció de riscos laborals, per la qual cosa constitueixen un complement d'aquella.

1. L'activitat de la Universitat Jaume I i la seua política de prevenció de riscos laborals

1.1. Descripció de l'activitat

L'activitat bàsica de la Universitat Jaume I és la docència i la investigació. Per a això disposa de diversos edificis, amb distintes distribucions, organització i ocupació. Així, hi ha edificis de docència (aules, laboratoris, tallers), edificis d'administració (despatxos de professorat, rectorat), edificis d'investigació, edifici de biblioteca, poliesportiu i zones esportives.

En cada edifici presten els seus serveis diversos tipus de treballadors, com ara personal docent i investigador (PDI), personal d'administració i serveis (PAS) i personal d'empreses de serveis contractades (cafeteries, reprografia, neteja, jardineria, vigilància i seguretat, manteniment d'instal·lacions...).

El PDI s'organitza en departaments, cadascun dels quals té la seua activitat docent i investigadora pròpia.

El PAS realitza serveis de gestió, assistència i suport a l'activitat universitària.

De forma genèrica, el personal està exposat als riscos propis de les tasques administratives i de les instal·lacions dels edificis, derivats de les condicions estructurals i ambientals dels espais de treball. A més, segons l'activitat del departament o servei, el personal corresponent està exposat a riscos químics, mecànics, elèctrics o biològics. El PDI també està exposat a patir patologies de veu degut a la impartició de docència.

1.2. La política de prevenció de riscos laborals

La Universitat Jaume I considera com un dels seus principis bàsics i com un dels seus objectius fonamentals la promoció de la millora contínua de les condicions de treball i estudi de tota la comunitat universitària. Per a això, assumeix les obligacions que indica la Llei 31/1995 de 8 de novembre, de prevenció de riscos laborals i la seua normativa de desenvolupament i les considera com el nivell mínim d'actuació sobre aquesta qüestió.

Aquest compromís amb la prevenció i les responsabilitats que es deriven afecta tots els nivells que integren la Universitat, els òrgans de govern, els directius, el personal docent i investigador, el personal d'administració i serveis i l'alumnat. Només mitjançant l'assumpció d'aquesta política i el compliment i respecte de les normes i procediments per tots els estaments i en totes les activitats podrem complir aquest objectiu

Per a això, la Universitat Jaume I:

- ha d'establir un sistema de prevenció de riscos que compte amb els mitjans adequats per a aconseguir els seus fins,
- ha d'integrar l'activitat preventiva en tots els nivells i actuacions de la Universitat,
- ha de fomentar una cultura preventiva i promoure actuacions que no es limiten a la simple correcció *a posteriori* de situacions de risc ja manifestades,
- ha d'exercir activitats de formació i informació dirigides a tindre un millor coneixement dels riscos derivats del treball,
- ha de fomentar la consulta i la participació dels treballadors en la gestió de la prevenció dels riscos laborals,
- ha de desenvolupar plans preventius i d'actuació dirigits a la millora contínua de la seguretat i salut de la comunitat universitària,
- ha de promoure l'efectivitat del principi d'igualtat entre dones i homes amb l'objectiu de detectar i previndre possibles situacions en què els danys derivats del treball puguen aparèixer vinculats amb el sexe dels treballadors,
- ha d'establir mecanismes de prevenció i gestió de la violència psíquica, física o sexual i de qualsevol tipus d'assajament.

La Universitat Jaume I, a través d'aquest document, manifesta clarament el seu compromís i el transmet a tots els components de la seua estructura.

2. Integració de l'activitat preventiva

La prevenció de riscos laborals, com a actuació que s'ha de desenvolupar al si de la Universitat Jaume I, queda integrada en el conjunt de les seues activitats i decisions, tant en els processos tècnics, en l'organització del treball i en les condicions en què aquest es presta, com en la línia jeràrquica de la Universitat, inclosos tots els nivells d'aquesta.

D'acord amb aquest principi, tot el personal de la Universitat Jaume I que tinga personal baix la seua direcció és responsable de la seguretat i la salut d'aquests, per la qual cosa ha de conèixer i fer complir totes les regles de prevenció que afecten el treball que realitzen.

La integració de la prevenció en tots els nivells jeràrquics implica l'obligació d'incloure la prevenció de riscos en qualsevol activitat que es realitze o s'ordene i en la presa de decisions, així com l'atribució de tasques quant a seguretat i salut del personal que cada un té davall la seua responsabilitat.

Aquesta integració també suposa l'obligació del professorat respecte de l'alumnat i respecte del personal en formació (personal becari o en pràctiques).

Cal indicar que quan en aquest document es parla d'obligacions, responsabilitats i deures es pretén mentalitzar tot el personal que la responsabilitat en matèria de prevenció va lligada a la responsabilitat que cada persona té en el desenvolupament de la seua activitat, ja siga personalment o amb la col·laboració d'altres persones.

La Llei de prevenció de riscos laborals és la que estableix els drets i els deures en matèria de seguretat i salut, tal com s'indica en el [punt 5](#) d'aquest document.

Amb aquesta finalitat, la Universitat Jaume I es dota d'una estructura preventiva per a implantar i integrar el Sistema de prevenció de riscos laborals en cada unitat organitzativa de la Universitat Jaume I. Aquesta organització de l'estructura preventiva s'indica en el [punt 3.4](#).

3. Estructura organitzativa de la prevenció

3.1. El Servei de Prevenció Propi. L'Oficina de Prevenció i Gestió Mediambiental

Atenent a les obligacions del Reglament dels serveis de prevenció (RD 39/1997 de 17 de gener), la Universitat Jaume I aprova la creació del **Servei de Prevenció** per acord de la Junta de Govern, en la sessió núm. 3, de 21 de desembre de 1998, amb les especialitats de:

- Seguretat en el Treball
- Ergonomia i Psicosociologia Aplicada

Les especialitats d'Higiene Industrial i Medicina del Treball es contracten amb un **Servei de Prevenció Aliè**.

En 2001 s'assignen al servei les tasques de gestió mediambiental de la Universitat Jaume I (amb la incorporació d'un tècnic de gestió mediambiental) i el nom del servei passa a ser Oficina de Prevenció i Gestió Mediambiental (OPGM).

La direcció de la OPGM la realitza el vicerectorat amb competències en infraestructures.

Com a servei de prevenció propi realitza les activitats preventives a fi de garantir l'adequada protecció de la seguretat i la salut del personal de l'UJI. Assessora i assisteix aquest col·lectiu i els seus representants, els òrgans de govern i els òrgans de representació especialitzats, en allò que es refereix a:

- a. Avaluar els factors de risc que afecten la seguretat i la salut del personal.
- b. Dissenyar, aplicar i coordinar els plans i programes d'actuació preventiva.
- c. Determinar les prioritats en l'adopció de les mesures preventives adequades i la vigilància de l'eficàcia d'aquestes.
- d. Informar i formar el personal en matèria de prevenció i protecció.
- e. Definir i implantar el Pla d'Emergències i Autoprotecció.
- f. Vigilar la salut del personal en relació amb els riscos derivats del seu treball.

3.2. Delegats de Prevenció

Tal com indica l'article 35 de la Llei de prevenció de riscos laborals, els delegats de prevenció són els representants dels treballadors amb funcions específiques en matèria de prevenció de riscos laborals, elegits per i entre els òrgans de representació previstos.

En aplicació del citat article 35 de la LPRL, els delegats de personal de la Universitat Jaume I han d'elegir els [delegats de prevenció](#) en representació dels treballadors.

Les seues competències i facultats s'estableixen en l'article 36 de la mateixa llei.

3.3. Comitè de Seguretat i Salut

El Comitè de Seguretat i Salut és l'òrgan paritari i col·legiat de participació destinat a la consulta regular i periòdica de les actuacions de l'empresa en matèria de prevenció de riscos.

El Comitè està format pels delegats de prevenció, d'una part, i pel rector o el vicerector en qui delegue i les persones que determine, en nombre igual al dels delegats de prevenció, de l'altra. Les [competències i facultats](#) del Comitè de Seguretat i Salut s'estableixen en l'article 39 de la Llei de prevenció de riscos laborals.

Així, es constitueix el Comitè de Seguretat i Salut de la Universitat Jaume I el dia 27 de juny de 1996.

L'Oficina de Prevenció i Gestió Mediambiental no forma part d'aquest Comitè, encara que en les reunions participen, amb veu però sense vot, els tècnics de prevenció.

El Comitè de Seguretat i Salut de la Universitat Jaume I, dins de les seues activitats i competències, participa en l'elaboració, posada en pràctica, avaluació i revisió dels plans i programes de prevenció de riscos, i rep informació sobre les activitats que s'exerceixen i aprova, si escau, els informes i procediments que elaboren els tècnics de l'Oficina de Prevenció i Gestió Mediambiental.

El Comitè de Seguretat i Salut es regeix per la seua [normativa](#) de funcionament.

3.4. Estructura preventiva per unitats organitzatives

Atesa la complexitat orgànica i funcional de la Universitat Jaume I, amb l'existència d'una estructura d'àmbit general (composta pels serveis centrals) i una estructura d'àmbit particular (composta pels centres i els departaments), a proposta de la OPGM s'establirà un conjunt de persones responsables i col·laboradors entre les diferents unitats organitzatives de la Universitat Jaume I i la OPGM, de tal forma que es pugui implantar de forma efectiva el sistema de gestió de la prevenció de riscos laborals en cada una d'aquestes unitats.

Així, a la Universitat Jaume I hi ha definida una [estructura preventiva](#) de col·laboració entre l'Oficina de Prevenció i Gestió Mediambiental i les diferents unitats organitzatives on s'estableixen els diversos nivells de responsabilitats. A la pàgina web de la OPGM es pot consultar el document que desenvolupa aquesta estructura preventiva.

3.5. [Centre sanitari](#)

La Universitat Jaume I es dota d'un centre sanitari amb la finalitat de millorar la salut de la comunitat universitària mitjançant la realització d'activitats i serveis tant de tipus preventiu com assistencial.

4. Consulta i participació dels treballadors

Els treballadors tenen dret a participar en les qüestions relacionades amb la prevenció de riscos laborals. Per a això, els representants del personal han d'exercir les competències que les normes estableixen en matèria d'informació, consulta i negociació i vigilància i control.

Tal com indica l'article 33 de la Llei de prevenció de riscos laborals, la direcció de l'UJI ha de consultar els treballadors, amb la deguda antelació i a través dels delegats de prevenció, l'adopció de les decisions relatives a:

- La planificació i l'organització del treball a l'empresa i la introducció de noves tecnologies, en tot allò que s'ha relacionat amb les conseqüències que aquestes puguen tindre per a la seguretat i la salut dels treballadors, derivades de l'elecció dels equips, la determinació i l'adequació de les condicions de treball i l'impacte dels factors ambientals en el treball.
- L'organització i desenvolupament de les activitats de protecció de la salut i prevenció dels riscos professionals a l'empresa.
- La designació dels treballadors encarregats de les mesures d'emergència.
- Els procediments d'informació i documentació a què es refereixen els articles 18.1 i 23.1 de la Llei de prevenció de riscos laborals.
- L'organització de la formació en matèria preventiva.
- Qualsevol altra acció que pugui tindre efectes substancials sobre la seguretat i la salut dels treballadors.

5. Drets i deures. Instruccions de seguretat i salut

5.1. Drets generals

El personal de la Universitat Jaume I té els drets que indica la Llei de prevenció de riscos laborals en matèria de seguretat i salut, i que es resumeixen a continuació:

- Dret a la protecció eficaç en matèria de seguretat i salut en el treball (art.14.1).
- Dret que el cost de les mesures relatives a la seguretat i salut no recaiga sobre els treballadors (art. 14.5).
- Dret a no ser destinat a una zona de risc greu i específic sense haver sigut informat adequadament (art. 15.3).
- Dret a ser informat de forma directa i individualitzada dels riscos específics del seu lloc de treball i de les mesures de protecció i prevenció dels dits riscos, així com de les mesures d'emergència existents (art. 18.1).
- Dret a ser consultats i a participar en les qüestions que afecten les condicions de seguretat i salut (art. 18.2).
- Dret a rebre formació en matèria preventiva (art. 19).
- Dret a interrompre l'activitat i a abandonar el lloc de treball en cas de risc greu i imminent (art. 21).
- Dret a la vigilància periòdica de l'estat de salut, amb respecte a la llibertat, intimitat i dignitat dels treballadors (art. 22).
- Dret a la protecció específica dels treballadors especialment sensibles a determinats riscos (art. 25).
- Protecció de la maternitat. Dret a l'adaptació de les condicions o el temps de treball a les necessitats de les treballadores embarassades o en situació de part recent (art. 26).
- Protecció als menors (art. 27).
- Protecció dels treballadors amb contractes temporals o dels contractes per empreses de treball temporal (art. 28).

5.2. Obligacions generals

D'acord amb el principi d'integració de l'activitat preventiva establert en el [punt 2](#), tot el personal de la Universitat Jaume I que té personal a les seues ordres és responsable de la seguretat i la salut d'aquells, per la qual cosa ha de conèixer i fer complir totes les regles de prevenció que afecten el treball que realitzen.

Tot el personal i les unitats organitzatives de la Universitat Jaume I hauran de complir els procediments i les instruccions en matèria de seguretat i salut que s'aproven pels òrgans corresponents de la Universitat Jaume I, així com procurar complir les recomanacions de seguretat que s'hi establisquen.

A la [pàgina web](#) de l'Oficina de Prevenció i Gestió Mediambiental es poden consultar els procediments i les instruccions aprovades, així com diverses recomanacions en matèria de seguretat i salut.

Correspon a cada treballador complir les obligacions establides en l'article 29 de la Llei de prevenció de riscos laborals i que s'indiquen a continuació:

- Vetllar, segons les seues possibilitats i mitjançant el compliment de les mesures de prevenció que en cada cas siguen adoptades, per la seua pròpia salut en el treball i per la d'aquells companys a qui pugua afectar la seua activitat professional.
- Usar adequadament, d'acord amb la seua naturalesa i els riscos previsibles, les màquines, aparells, ferramentes, substàncies perilloses, equips de transport i, en general, qualssevol altres mitjans amb què desenvolupe la seua activitat.
- Utilitzar correctament els mitjans i equips de protecció facilitats d'acord amb les instruccions rebudes.
- No posar fora de servei i utilitzar correctament els dispositius de seguretat existents.
- Informar immediatament el seu superior i els treballadors designats, sobre qualsevol situació que, al seu parer, comporte un risc per a la seguretat i la salut dels treballadors.
- Contribuir al compliment de les obligacions establides per l'autoritat competent a fi de protegir la seguretat i la salut dels treballadors.
- Cooperar perquè aquesta pugua garantir unes condicions de treball que siguen segures i no comporten riscos per a la seguretat i la salut dels treballadors.

L'article 29 de la LPRL indica textualment, en el punt 3:

«L'incompliment pels treballadors de les obligacions en matèria de prevenció de riscos a què es refereixen els apartats anteriors té la consideració d'incompliment laboral als efectes previstos en l'article 58.1 de l'Estatut dels Treballadors o de falta, si escau, d'acord amb el que estableix la corresponent normativa sobre règim disciplinari dels funcionaris públics o del personal estatutari al servei de les administracions públiques.»

6. Avaluació de riscos i planificació

L'acció preventiva de la Universitat Jaume I es planifica a partir de l'avaluació inicial dels riscos, la qual cosa permet prendre les mesures adequades per a garantir la seguretat i la protecció de la salut dels treballadors.

L'avaluació és un procés continu i, en tot cas, s'ha de sotmetre a consideració i s'ha de revisar, si és necessari, amb ocasió dels danys per a la salut que s'hagen produït.

A més s'han de portar a terme avaluacions periòdiques (establertes d'acord amb el Comitè de Seguretat i Salut) de les condicions de treball i de l'activitat dels treballadors en la prestació dels seus serveis, tenint en compte en particular, el deteriorament pel transcurs del temps dels elements que integren l'activitat productiva i per a detectar de forma continuada situacions potencialment perilloses.

Igualment s'han de dur a terme avaluacions amb ocasió d'adquisició d'equips de treball, de substàncies o preparats químics, la introducció de noves tecnologies, la modificació en el condicionament dels llocs de treball, el canvi en les condicions de treball o la incorporació d'un treballador les característiques personals o estat biològic conegut del qual el facen especialment sensible a les condicions del lloc. En aquestes avaluacions es tindrà en compte la perspectiva de gènere.

Quant a les condicions de treball referents a aspectes psicosocials, s'han de realitzar intervencions encaminades a la instauració de bones relacions humanes que contribuïsquen a crear un bon clima psicosocial.

Quant a les condicions de treball referents a aspectes ergonòmics, s'han de realitzar intervencions tractant d'analitzar les tasques, ferramentes i modes de producció associats a una activitat laboral amb l'objectiu d'evitar els accidents i patologies laborals, disminuir la fatiga física i/o mental i augmentar el nivell de satisfacció del treballador, així com el seu rendiment.

Els resultats de les diverses avaluacions de riscos s'han de presentar i informar al Comitè de Seguretat i Salut.

6.1. Metodologia

Des de la OPGM es realitzen diversos tipus d'avaluacions de riscos laborals, segons l'edifici, activitat o lloc de treball a avaluar. Així, es realitzen els següents tipus d'avaluació:

- Condicions de seguretat dels edificis.
- Condicions generals de seguretat i salut de departaments i serveis.
- Condicions de seguretat i salut dels llocs de treball.

6.1.1. Condicions de seguretat dels edificis

S'identifiquen els riscos deguts a les condicions estructurals dels edificis: escales, instal·lacions existents, il·luminació...

6.1.2. Condicions generals de seguretat i salut de departaments i serveis

Bàsicament s'utilitza la metodologia d'avaluació general de riscos basada en la proposta d'avaluació de l'Institut Nacional de Seguretat i Higiene en el Treball.

6.1.3. Condicions de seguretat i salut dels llocs de treball

Aquestes avaluacions es realitzen bé d'ofici, segons la planificació de la OPGM, bé mitjançant una sol·licitud d'estudi de les condicions de treball per part de les persones interessades.

Quan els riscos del lloc de treball ho requereixen, és a dir, quan són susceptibles de mesurament, anàlisi o assaig, s'han de portar a terme els dits mesuraments segons la reglamentació específica de cada risc.

Per a riscos que poden donar lloc a lesions musculoesquelètiques com a conseqüència de postures i sobreesforços inadequats i moviments repetitius, s'ha d'utilitzar un mètode específic.

Per als riscos derivats dels factors psicosocials, s'han de fer servir ferramentes com ara qüestionaris, enquestes, entrevistes estructurades, etc., en funció de paràmetres com ara càrrega mental, autonomia temporal, contingut del treball, supervisió-definició de rol, interès pel treballador i relacions personals.

6.2. Planificació de les actuacions

A partir de les avaluacions de riscos es proposen una sèrie de mesures correctores per a eliminar o reduir els riscos detectats. Aquestes mesures poden ser de dos tipus:

- Condicions a complir

Es refereix a les normes, instruccions i procediments de treball que complementen a mesures tècniques i que han de complir-se de forma permanent. Aquestes condicions a complir han de ser assumides pel personal i mitjans propis, han de ser compatibles amb el procés productiu i exigeixen la verificació periòdica per a comprovar el seu compliment.

- Mesures tècniques correctores

Són les primeres mesures que es proposen per al control del risc anteposant sempre la protecció col·lectiva a la individual. Es refereixen a accions correctores concretes, com ara canvis en el tipus d'envasos dels productes, protecció de la maquinària, instal·lació de proteccions físiques davant de caigudes, reorganització de processos, substitució de substàncies químiques perilloses, senyalització dels riscos, protecció individual, manteniment preventiu programat, inspeccions reglamentàries, etc.

La planificació d'aquestes mesures ha de realitzar-se tenint en compte que, per a cada mesura proposada front als riscos identificats i avaluats, ha d'indicar-se la data prevista d'implantació, la persona responsable de la implantació i de comprovar l'eficàcia de la

mesura quan siga necessari, el cost econòmic de la mesura a implantar, i finalment la data real d'execució quant la mesura s'haja implantat totalment.

La planificació de les actuacions en matèria preventiva s'ha de realitzar tenint en compte els principis d'acció preventiva següents:

- La primera acció en matèria preventiva és sempre evitar els riscos i combatre'ls a l'origen.
- S'ha de procurar en tot moment adaptar el treball a la persona.
- S'ha de tindre en compte, en la mesura que siga possible, l'evolució de la tècnica disponible.
- S'ha de procurar substituir allò perillós pel que comporte poc o cap perill.
- La protecció individual és sempre l'últim recurs, tenint sempre prioritat les mesures de protecció col·lectiva que siguen tècnicament i raonablement possibles.

En aquells casos en què siga necessari l'ús de protecció individual, aquesta es proporcionarà als treballadors afectats, tal com s'indica en el [punt 12](#) d'aquest Pla de Prevenció.

6.3. Seguiment i verificació

Els responsables de cada servei, departament o àrea de coneixement han de vigilar diàriament el compliment i manteniment de les normes, mesures i dispositius de seguretat, i han d'informar immediatament per escrit a l'Oficina de Prevenció i Gestió Mediambiental de qualsevol canvi o anomalia en aquestes condicions.

Els tècnics de l'Oficina de Prevenció i Gestió Mediambiental poden realitzar inspeccions de verificació de les condicions de seguretat i salut i han de corregir o avaluar, si escau, l'aparició de nous riscos.

En el cas que es detecten situacions de risc concretes que puguen comportar la materialització d'accidents, els tècnics de prevenció poden emetre un «comunicat de risc» al personal encarregat dels locals, instal·lacions o equips amb les propostes per a corregir i eliminar aquestes situacions.

De totes aquestes inspeccions i de l'aparició de nous riscos s'ha d'informar el Comitè de Seguretat i Salut.

7. Formació dels treballadors

La Universitat Jaume I ha de possibilitar que cada treballador reba una formació teòrica i pràctica, suficient i adequada en matèria preventiva, tal com s'indica en l'article 19 de la Llei de prevenció de riscos laborals, tant en el moment de la seua contractació com quan es produïsquen canvis en les funcions que exercisca o s'introduïsquen noves tecnologies o canvis en els equips de treball.

La formació indicada s'ha de centrar específicament en el lloc de treball o funció de cada treballador, s'ha d'adaptar a l'avaluació dels riscos i a l'aparició d'altres de nous i s'ha de repetir periòdicament sempre que siga necessari.

Per a això, l'Oficina de Prevenció i Gestió Mediambiental, partint dels resultats dels informes d'identificació i avaluació de riscos, ha d'establir programes de formació específics per a cada lloc de treball en matèria de prevenció de riscos laborals.

L'Oficina de Prevenció i Gestió Mediambiental ha de guardar registres de la formació rebuda per cada treballador en matèria de prevenció de riscos.

8. Informació dels treballadors

Des de l'Oficina de Prevenció i Gestió Mediambiental s'ha de donar a conèixer al personal de la Universitat:

- La política de prevenció de l'empresa.
- Els riscos per a la seguretat i la salut dels treballadors en el treball, tant aquells que afecten la Universitat en el seu conjunt com en cada lloc de treball.
- Les mesures i activitats de protecció i prevenció aplicables als riscos assenyalats en l'apartat anterior.
- Les mesures adoptades en matèria de emergències y autoprotecció: primers auxilis, de lluita contra incendis i evacuació.

Al finalitzar les avaluacions de riscos per departaments, serveis o llocs de treball, es realitzarà entrega als treballadors de la informació corresponent als seus llocs de treball.

En la pàgina personal de l'aplicació e-UJJer@ cada persona pot veure els riscos laborals del seu lloc, així com les mesures de prevenció i protecció corresponents.

A més, al web de l'Oficina de Prevenció i Gestió Mediambiental qualsevol persona pot accedir a la següent informació:

- [Recomanacions de seguretat i salut](#) en diferents aspectes de l'activitat universitària.
- La [informació bàsica](#) en matèria de seguretat i salut per al personal de nou ingrés.

9. Protecció de treballadors d'especial significació

9.1. Protecció de treballadors especialment sensibles a determinats riscos

Les avaluacions de risc han de considerar de forma específica aquells treballadors especialment sensibles a determinats riscos i, en funció d'aquestes, s'han d'adoptar les mesures preventives i de protecció necessàries.

La Universitat Jaume I ha de garantir de manera específica la protecció dels treballadors que, per les seues pròpies característiques personals o estat biològic conegut, incloent-hi aquells que tinguen reconeguda la situació de discapacitat física, psíquica o sensorial, siguen especialment sensibles als riscos derivats del treball,

Els treballadors no han de ser empleats en aquells llocs de treball en què, a causa de les seues característiques personals, estat biològic o per la seua discapacitat física, psíquica o sensorial degudament reconeguda, puguen ells, els altres treballadors o altres persones relacionades amb l'empresa, posar-se en situació de perill o, en general, quan es troben manifestament en estats o situacions transitòries que no responen a les exigències psicofísiques dels respectius llocs de treball.

Igualment, la Universitat Jaume I ha de tindre en compte en les avaluacions els factors de risc que poden incidir en la salut reproductiva del personal, en particular per l'exposició a agents físics, químics i biològics que poden exercir efectes mutagènics o de toxicitat per a la reproducció, tant en els aspectes relacionats amb la fertilitat, com en el desenvolupament de l'embrió i del fetus, a fi d'adoptar les mesures preventives necessàries.

L'Oficina de Prevenció i Gestió Mediambiental proposarà les accions necessàries per al compliment del [procediment](#) per a l'atenció de treballadors especialment sensibles en matèria de seguretat i salut.

9.2. Protecció de la maternitat i la lactància

Les avaluacions de riscos han d'incloure la determinació de la naturalesa, el grau i la duració de l'exposició de les treballadores en situació d'embaràs o part recent a agents, procediments o condicions de treball que puguen influir negativament en la salut de les treballadores, de l'embrió o del fetus, en qualsevol activitat susceptible de presentar un risc específic, segons l'article 26 de la LPRL.

L'Oficina de Prevenció i Gestió Mediambiental proposarà les accions necessàries en cada cas per al compliment del [procediment](#) per a la protecció de la maternitat i la lactància en matèria de seguretat i salut.

9.3. Protecció dels menors

A la Universitat Jaume I no es realitzen contractes a persones menors de 18 anys.

10. Equips de treball, màquines i instal·lacions

Els **equips de treball** es defineixen com qualsevol màquina, aparell, instrument o instal·lació utilitzada en el treball. S'entén com **màquina** el conjunt de peces, òrgans d'accionament, circuits de comandament i potència, etc., que funcionen de forma solidària. També es considera màquina el conjunt de màquines disposades per a funcionar solidàriament i qualsevol equip o accessori capaç de modificar la funció d'una màquina.

Segons estableix el RD 1215/97, s'han d'adoptar les mesures necessàries perquè els equips de treball siguin adequats per al treball que haja de realitzar-se i convenientment adaptats a l'efecte, de forma que garantisquen la seguretat i la salut dels treballadors en utilitzar-los.

Si la utilització d'un equip de treball pot presentar un risc específic per a la seguretat i la salut dels seus treballadors, la persona responsable de l'activitat ha d'adoptar les mesures necessàries per tal que:

- La utilització de l'equip de treball quede reservada als treballadors amb la qualificació suficient per a utilitzar-los.
- Els treballs de reparació, transformació, manteniment o conservació siguin realitzats pels treballadors específicament capacitats per a això.

Quan, amb l'objecte d'evitar o controlar un risc específic per a la seguretat o la salut dels treballadors, la utilització d'un equip de treball haja de realitzar-se en condicions o formes determinades, que requerisquen un particular coneixement per part d'aquells, la persona responsable de l'activitat ha d'adoptar les mesures necessàries perquè la utilització del dit equip quede reservada als treballadors designats per a aquella funció.

Cada institut universitari, departament o grup d'investigació mantindrà actualitzat un inventari de les seues màquines i equips de treball, indicant si disposen de marcat CE i de manual d'instruccions en valencià o castellà.

L'Oficina de Prevenció i Gestió Mediambiental proposarà procediments per a:

- Documentació exigible en la compra d'equips de treball.
- Certificació i utilització d'equips de treball per part de cada unitat organitzativa i arxiu de documentació de seguretat.

A la [pàgina web](#) de l'Oficina de Prevenció i Gestió Mediambiental es poden consultar les recomanacions de seguretat per a prevenció de riscos en l'ús de diferents màquines i instal·lacions.

11. Substàncies perilloses

Les substàncies i preparats químics generen riscos que és necessari avaluar i controlar (vessaments, incendis, explosions d'origen contaminant, etc.). Les conseqüències de la materialització d'aquests riscos afecten les persones, els béns i el medi ambient.

La seua avaluació ajuda a concebre adequadament l'espai de treball, assenyalar els riscos mitjançant els pictogrames adequats, respectar els valors límit d'exposició professional a les substàncies perilloses, eliminar els productes utilitzats quan siga possible i emprar la protecció adequada quan es realitzen treballs que representen un risc per a la salut i la seguretat.

La perillositat d'una substància o preparat no sols la determina el pictograma sinó també les indicacions de perill, que ens indiquen el tipus de risc i les mesures que s'han d'adoptar per a previndre'l.

No sols és necessari conèixer la perillositat a través de l'etiqueta, sinó que fa falta més informació per a l'ús correcte del producte; aquesta informació es troba en les **Fitxes de Dades de Seguretat** (FDS) del producte. Aquestes fitxes han d'estar datades i han d'incloure tota la informació referent al producte segons la normativa vigent.

L'emmagatzemament d'aquestes substàncies s'ha de fer d'acord amb la seua perillositat, tenint en compte les incompatibilitats d'emmagatzemament. Per a això és molt important obtenir i transmetre informació sobre les propietats de les substàncies (fitxes de seguretat i etiquetatge), i establir procediments de treball i d'emmagatzemament.

La persona responsable de l'activitat ha d'informar el personal sobre els riscos i mesures de seguretat que s'han de tindre en compte per a la manipulació d'aquestes substàncies i preparats.

Les persones encarregades de la seguretat en la unitat organitzativa han de complir el que estableixen les instruccions de seguretat de la Universitat Jaume I.

Cada institut universitari, departament o grup d'investigació mantindrà actualitzat un inventari dels productes químics de què disposen, així com registre en paper de les fitxes de dades de seguretat dels productes i substàncies.

Per als treballs amb substàncies cancerígenes o mutagèniques s'haurà de complir el [procediment de treball](#) per a la protecció dels riscos derivats de la utilització d'agents cancerígens i mutàgens.

Les persones sensibles a determinats productes químics podran acollir-se al procediment indicat en el [punt 9.1](#).

Els residus perillosos s'han d'eliminar seguint el [procediment](#) establert per l'Oficina de Prevenció i Gestió Mediambiental.

12. Equips de protecció individual - EPI

En els casos en què l'activitat requereix la utilització d'equips de protecció individual, la persona responsable de l'activitat els ha de proporcionar al personal afectat, els quals són responsables de la seua utilització, atenció i, si és necessari, del seu manteniment. La possible pèrdua o ruptura ha de ser comunicada amb la finalitat de substituir-lo, així com si s'observa alguna deficiència en aquest o una incomoditat excessiva.

A l'entrega de l'equip de protecció individual (EPI) la persona ha de signar una notificació de recepció de l'equip. S'ha de mantindre un registre dels EPI entregats.

Els equips de protecció individual han de disposar del corresponent marcat CE i de les instruccions per a la seua correcta utilització i manteniment.

L'Oficina de Prevenció i Gestió Mediambiental assessorarà en l'elecció del tipus d'EPI necessari i facilitarà un model d'entrega i registre d'EPIs.

13. Senyalització

L'Oficina de Prevenció i Gestió Mediambiental ha de vetlar perquè la senyalització de seguretat i salut siga correcta als llocs de treball, segons el RD 485/1997.

Els criteris per a l'ús de la senyalització són els següents:

- Cridar l'atenció dels treballadors sobre l'existència de determinats riscos, prohibicions o obligacions.
- Alertar els treballadors quan es produeix una determinada situació d'emergència que requereix mesures urgents de protecció o evacuació.
- Facilitar als treballadors la localització i identificació de determinats mitjans o instal·lacions de protecció, evacuació, emergència o primers auxilis.
- Orientar o guiar els treballadors que realitzen determinades maniobres perilloses.

Quan es detecte una falta de senyalització, s'ha de comunicar a l'Oficina de Prevenció i Gestió Mediambiental a través del [formulari electrònic](#) de notificació d'accidents, incidents i condicions de treball insegures.

14. Coordinació entre serveis de l'UJI

L'Oficina de Prevenció i Gestió Mediambiental ha de proposar procediments de coordinació en matèria de prevenció de riscos amb diferents serveis o entitats que realitzen activitats en la Universitat Jaume I, entre altres:

- L'Oficina Tècnica d'Obres i Projectes, per a eliminar o disminuir els riscos derivats de les condicions estructurals dels edificis, de les instal·lacions i del condicionament dels llocs de treball.
- L'Oficina de Cooperació en Investigació i Desenvolupament Tecnològic, per a promoure la prevenció de riscos laborals en les tasques d'investigació.
- El Servei de Contractació i Assumptes Generals, per a documentar allò que s'ha especificat en matèria de coordinació d'activitats empresarials, tant per a empreses com per a proveïdors d'equips de treball, màquines, instal·lacions i mobiliari.
- El Servei de Recursos Humans, per a la transmissió de la informació referent als temes que afecten o puguen afectar les condicions de treball del personal de l'UJI, com són les noves incorporacions de personal i la seua ubicació, els canvis de lloc de treball o de funcions, els accidents de treball ocorreguts i les baixes per malaltia professional.
- El Servei de Gestió de la Docència i Estudiants, per a la transmissió de la informació referent a accidents o incidents de l'alumnat.

15. Coordinació d'activitats empresarials

Quan la Universitat Jaume I contracte els serveis d'una altra empresa i el personal d'aquesta desenvolupa el seu treball a l'UJI, s'ha de realitzar un intercanvi d'informació i d'instruccions adequades en relació als riscos existents i les mesures de protecció i prevenció corresponents a cada una de les diferents activitats.

Així, l'Oficina de Prevenció i Gestió Mediambiental ha de proposar i establir [procediments de coordinació](#) en matèria de seguretat i salut amb les empreses que presten serveis als seus locals i instal·lacions, per a complir allò que s'ha especificat en l'article 24 de la Llei de prevenció de riscos laborals i en el RD 171/2004, de desenvolupament d'aquest article.

La informació i les instruccions que s'han de transmetre estan relacionades amb:

- Els riscos existents al centre de treball que afecten el contractista o treballadors autònoms, així com sobre les possibles interferències entre activitats.
- Les mesures de protecció i prevenció corresponents
- Les mesures d'emergència que s'han d'aplicar

La informació que es demanarà a les empreses serà en relació als riscos de la seua activitat que puguin afectar als treballadors de l'UJI o als treballadors d'altres empreses.

16. Comunicació amb l'Oficina de Prevenció i Gestió Mediambiental

S'ha de comunicar a l'Oficina de Prevenció i Gestió Mediambiental i al responsable de l'activitat:

- Qualsevol situació anòmala o perillosa detectada.
- Qualsevol lesió produïda durant l'activitat, per lleu que siga, abans d'acabar la jornada, independentment que la primera cura es realitze a la farmaciola. S'ha d'informar de la mateixa manera en aquells incidents sense lesions però en els quals hauria pogut haver-ne.
- Tot incendi o conat d'incendi que es produïska.

Aquestes comunicacions s'han de realitzar a través del [formulari electrònic](#) SPI de notificació d'accidents, incidents i condicions de treball insegures.

Així mateix, qualsevol persona de la Universitat Jaume I pot sol·licitar estudis de condicions de treball i efectuar propostes a l'Oficina de Prevenció i Gestió Mediambiental per a la millora dels nivells de protecció quant a seguretat i salut a la Universitat. Aquestes comunicacions s'han de fer-se també a través dels [formularis electrònics](#) corresponents.

17. Pla d'autoprotecció

El desenvolupament i implantació del pla d'emergència o autoprotecció a la Universitat Jaume I analitza les possibles situacions d'emergència, i s'adopten les mesures necessàries en matèria de primers auxilis, lluita contra incendis i evacuació dels treballadors i dels estudiants, per als quals es designa el personal encarregat de posar en pràctica aquestes mesures i s'estableixen períodes de comprovació del correcte funcionament tant dels mitjans com dels equips, així com l'organització de les relacions necessàries amb els serveis externs, en particular en matèria de primers auxilis, assistència mèdica d'urgència, salvament i lluita contra incendis, de forma que queda garantida la rapidesa i eficàcia d'aquestes.

Per al desenvolupament del Pla d'autoprotecció se segueixen les directrius del RD 393/2007, de 23 de març, pel qual s'aprova la Norma Bàsica d'Autoprotecció (BOE núm. 72, de 24 de març de 2007).

Al Pla d'emergència i autoprotecció de cada edifici es té en compte el número de persones que poden estar ocupant l'edifici, tant el personal propi, com d'empreses de serveis i estudiantat.

L'Oficina de Prevenció i Gestió Mediambiental ha de mantindre actualitzat el [Pla d'autoprotecció](#) de la Universitat Jaume I i ha de promoure les accions necessàries per a implantar-lo en cada edifici (comunicació, formació, simulacres, etc.).

18. Vigilància de la salut i assistència sanitària

Per a complir al mandat legal de garantir la vigilància de l'estat de salut dels treballadors, reflectit en l'article 22.1 de la LPRL, la Universitat Jaume I compta amb un Centre Sanitari, el personal del qual s'ocupa de la medicina assistencial i de la medicina preventiva.

Els reconeixements mèdics es duen a terme d'acord amb els possibles riscos laborals a què puga estar exposats cada un dels treballadors, i es realitzen proves específiques en funció d'aquells. Per a aquesta comesa el Servei Mèdic compta amb els resultats dels mesuraments ambientals oportuns (soroll, il·luminació...) realitzats, prèviament, pels tècnics del Servei de Prevenció.

Els resultats de la vigilància es comuniquen a cada treballador respectant el seu dret a la intimitat i la confidencialitat de tota la informació relacionada amb el seu estat de salut, mentre que a la Universitat es notifica mitjançant una relació nominal dels treballadors qualificats com «aptes» o «no aptes» per al seu treball habitual.

Aquesta vigilància de la salut només pot dur-se a terme quan el treballador presta el seu consentiment, a excepció d'aquells casos en què la realització dels reconeixements és imprescindible per a avaluar els efectes de les condicions de treball sobre la salut dels treballadors o per verificar si l'estat de salut del treballador pot constituir un perill per a aquest, per als altres treballadors o per a altres persones relacionades amb la Universitat.

19. Investigació d'accidents, incidents i malalties professionals

La Universitat haurà d'investigar, analitzar i registrar les incidències ocorregudes durant la realització de l'activitat de la comunitat universitària, imputables o no a errors en el sistema de prevenció de riscos laborals, és a dir:

- Incidents
- Accidents
- Malalties professionals
- Recomanacions o requeriments efectuats per organismes oficials

Quan a conseqüència d'un accident de treball a la Universitat s'haja produït un dany per a la salut dels treballadors (tant propis com d'empreses contractades), s'ha de realitzar una investigació de l'accident a fi de detectar-ne les causes. Així mateix, s'han d'investigar aquells incidents (succés que no ha produït lesió però que, en circumstàncies lleugerament diferents, podria haver donat lloc a un accident) que es consideren d'especial interès per a la prevenció de possibles accidents amb lesió.

La comunicació d'accidents s'ha de realitzar mitjançant el [formulari electrònic](#) SPI de notificació d'accidents, incidents i condicions de treball insegures.

Aquesta investigació sistemàtica dels accidents/incidents proporciona informació sobre aspectes com:

- Identificació de nous riscos.
- Identificació de les causes que han provocat l'accident / incident.
- Identificació de la seqüència en què es van desenvolupar els esdeveniments.
- Identificació dels mitjans de prevenció inadequats o insuficients.

Aquest procediment el duu a terme l'Oficina de Prevenció i Gestió Mediambiental, amb la possible participació dels delegats de Prevenció i els responsables de cada un dels serveis i departaments. En aquells accidents que presenten conseqüències greus o mortals s'ha de complementar la investigació, si és necessari, amb la intervenció de tècnics externs.

La investigació d'accidents/incidents s'ha de complementar amb la informació que proporciona periòdicament el Servei de Prevenció Aliè en la fitxa d'accidents i a través de la qual es pot conèixer la situació relativa dels índexs de sinistralitat, tant respecte de la resta del sector, com de l'evolució de l'UJI.

D'aquesta manera les mesures preventives que s'adopten han d'anar orientades adequadament sobre aquells factors de risc que predominen a la Universitat, i han de garantir una major eficàcia en la intervenció preventiva.

20. Gestió de situacions i processos d'especial perillositat

La Llei 54/2003, de modificació del marc normatiu de la LPRL, va introduir l'exigència de, en determinats casos, comptar amb la presència de recursos preventius en el centre de treball, qualsevol que siga la modalitat d'organització d'aqueixos recursos.

Aquesta presència de recursos preventius és necessària en els següents casos:

- a) Quant els riscos puguen veure's agreujats o modificats en el desenvolupament del procés o l'activitat, per la concurrència d'operacions diverses que es desenvolupen successiva o simultàniament i que facen precís el control de la correcta aplicació dels mètodes de treball.
- b) Quant es realitzen activitats o processos que reglamentàriament siguen considerats com a perillosos o amb riscos especials.
- c) Quant la necessitat de dita presència siga requerida per la Inspecció de Treball i Seguretat Social, si les circumstàncies del cas així ho exigiren ateses les condicions de treball detectades.

Els recursos preventius poden ser propis de l'empresa o externs. En el cas d'optar per recursos propis, aquestos poden ser tant els tècnics de prevenció, com qualsevol treballador amb la qualificació i experiència necessària i que compte amb, al menys, un curs de nivell bàsic en prevenció.

L'Oficina de Prevenció i Gestió Mediambiental promourà la creació i la implantació d'un procediment per a complir amb les exigències de la legislació vigent.

21. Pressupost

L'Oficina de Prevenció i Gestió Mediambiental compta amb un pressupost propi estructurat per programes i que s'aprova anualment dins del pressupost general de l'UJI. Així mateix gestiona recursos econòmics no adscrits al seu pressupost directament sinó en altres partides pressupostàries dedicades a la millora i adequació del Campus, manteniment general, etc.

Objectius i recursos

Anualment, l'OPGM ha d'establir els objectius o metes a aconseguir en matèria de seguretat i salut, així com els recursos necessaris per a aconseguir-los. Així mateix, els indicadors establits en el Pla Estratègic de la Universitat Jaume I hauran d'establir-se d'acord amb els objectius proposats.

L'OPGM ha de guardar registre tant de la planificació anual d'objectius com dels indicadors del Pla Estratègic.